

Pozice ombudsmanky má potenciál nastartovat potřebný dialog i proces změn, říká Pavla Špondrová, nová ombudsmanka FF UK

Filozofická fakulta UK má od listopadu 2022 novou pozici ombudsmanky, která poskytuje důvěrnou a neformální pomoc zástupcům akademické obce v různých otázkách a problémech. Svou náplň práce a plány přibližuje Pavla Špondrová v rozhovoru.

Ve fakultním podcastu Balast jste uvedla, že samotná pozice se ve fakultní struktuře teprve ukotvuje. Jakou podporu tedy můžete studentům a zaměstnancům nabídnout v tuto chvíli a jaká se plánuje do budoucna?

Pozice ombudsmanky by měla spočívat na 4 pilířích – bezpečí, transparentnost, prevence a v neposlední řadě také restorativní, empatický a participativní přístup. Abych naplňovala koncepci ombudsmanky, budu postupně realizovat celý komplex činností od preventivních workshopů, přes provádění výzkumů, vydávání stanovisek a doporučení i příprava samotného opatření, které zřídí pozici ombudsmanky, až po řešení oznámení o problematických situacích na fakultě. Jednotlivé činnosti jsou v různé fázi rozpracovanosti.

Jakým způsobem se na vás mohou studenti i fakultní zaměstnanci obrátit?

Od listopadu je možné využít konzultačních hodin, které mám každé pondělí od 15:00 do 17:00 v místnosti S160 na hlavní budově FF UK. Je možné se dohodnout i na jiném termínu, stačí mě kontaktovat prostřednictvím aplikace Nenech to být nebo

přes e-mailu. Řada studujících i zaměstnaných osob už této možnosti využila a společně hledáme řešení jejich podnětu.

Při podání oznámení přes aplikaci Nenech to být je možné se pod zprávu podepsat, nebo ji poslat anonymně. Jak je zajištěna anonymita osoby? Může se stát, že se podnět dostane do nesprávných rukou?

NNTB

Při podávání oznámení je možné si vybrat, komu chce oznamovatel nebo oznamovatelka podání směřovat. Buď přímo ombudsmance, děkance, proděkance pro studium nebo v budoucnu též osobám z řad studujících anebo může podat oznámení jako „podnět pro všechny kontaktní osoby FF UK“. To třeba v případě, že nemá preferenci týkající se oslovené osoby nebo si není jistý či jistá, komu nejlépe oznámení směřovat. Takové oznámení si potom převezme v aplikaci osoba, do jejíž kompetence nejvíce spadá.

Anonymita oznámení je zachována tak, že oznamující osoba vstupuje do aplikace přímo z webového prohlížeče nebo aplikace stažené do mobilu a nemusí se nijak identifikovat. Po zadání oznámení obdrží pouze identifikátor oznámení, který, až si bude chtít zkontrolovat, zda bylo na jeho nebo její oznámení reagováno, zadá v rámci aplikace jako přihlašovací údaj. Aplikace sama žádná data o oznamující osobě neukládá, nearchivuje, nepoužívá, a tudíž ani nemůže nikam dále předávat.

Podněty nemusí nutně upozorňovat například jen na agresivní chování, ale je možné podat návrh také na zlepšení věcí

obecného charakteru. Jaké návrhy je vhodné tímto způsobem podávat a u jakých se obrátit přímo na konkrétní oddělení fakulty?

Prostřednictvím aplikace NNTB je vhodné podávat taková oznámení, která mají co dočinění s etickými pravidly a jejich porušováním, a to tak, jak je shrnuje například Etický kodex UK. Takto vymezené pole působnosti je značně široké, vejde se do něj řada jednání nebo i obecná doporučení a hodnocení. Některé podněty jiné povahy by měly směřovat zase na konkrétní oddělení v rámci fakulty, např. stížnosti a doporučení ohledně úklidu.

Při rozhodování, komu podnět poslat, by se měl brát v potaz především hlavní cíl aplikace, což je řešení a předcházení porušování etických pravidel a zachování kapacity pro řešení právě těchto oznámení. Nicméně všechna oznámení v aplikaci zatím vyřizujeme a případně se je snažíme předávat k tomu určeným pracovištím.

S kým budete na fakultě, případně i mimo ni, spolupracovat?

Spolupráce je pro činnost ombudsmanky klíčová. S některými klíčovými hráčkami a hráči již probíhá. Měla jsem několik setkání s osobami z UK Pointu, Centra Carolina, rektorátu i s pověřenkyní pro ochranu osobních údajů. Samozřejmě také se studentskou iniciativou Nahlas, se kterou jsme se dohodli na pravidelném setkávání, zatím jednou za měsíc.

Jsem také v kontaktu jinými ombudsmany na dalších pražských i mimopražských vysokých školách, se kterými též na pravidelné bázi konzultujeme naše úkoly a pomáháme si. Co nejdříve bude potřeba navázat spolupráci i s nově se ustavující fakultní Etickou komisí a Disciplinární komisí, jelikož některá oznámení bude třeba pro zjednání nápravy předávat právě těmto

orgánům. Zásadní je také podpora ze strany vedení fakulty, kterou cítím velkou. Je pro mě závazkem, motivací i nadějí, že se nám vše podaří postupně nastartovat.

Zažíváme trend, kdy pozice ombudsmanů vznikají napříč společnostmi včetně korporátního světa. Proč má smysl zřizovat takovou pozici na úrovni fakulty?

Vidím v tomto trendu jednak reflexi toho, že řadu jednání a přístupů, která byla donedávna považována za nutné zlo nebo za standard, již dnes studující, ale ani vyučující, zaměstnané osoby či vedení fakulty za standard nepovažují a akceptovat je nechtějí. Také se jednotlivé instituce snaží nalézt mechanismy, jak předcházet nejflagrantnějším problémům, kterým se věnovala také média – typicky sexuálnímu obtěžování, útlaku nebo až znásilnění.

Kultivovat akademické prostředí, kde se mísí různé působení moci, kolegiality, závislosti či podřízenosti a nadřízenosti, vyžaduje trošku jiný přístup než nastavování firemní kultury, ač se tato prostředí mohou vzájemně inspirovat. Některé problémy jsou subtilnější, špatně identifikovatelné, nicméně na druhou stranu je akademické prostředí zase specifické ve schopnosti vzdělávat se, propojovat znalosti a zkušenosti a v potřebě spolupráce všech či otevřenosti novému vědění a zkušenostem ostatních. Pozice ombudsmanky má potenciál potřebný dialog i proces změn nastartovat a rozvíjet.

Co je nutné udělat na straně prevence? Ať už ve formě strukturálních změn a nastavení postupů, tak i v rámci prostředí fakulty.

Ráda bych pomohla prevenci nastartovat zprostředkováním dialogu různých skupin, workshopy, pravidelným vzděláváním, zvyšováním informovanosti, zveřejňováním doporučení či stanovisek a sdílením zkušeností a vnímání všech zúčastněných. Vůli i velká očekávání vidím na všech stranách.

Mgr. et. Mgr. Pavla Špondrová vystudovala sociologii, politologii a právo. Pracovala na Úřadu vlády v Sekci pro lidská práva, během českého předsednictví v roce 2009 vyjednávala za EU v Radě Evropy nebo OSN. Po rodičovské vedla na Ministerstvu práce a sociálních věcí projekt „22 procent k rovnosti“ týkající se rovného odměňování, pracovala jako asistentka soudce a advokátní koncipientka, nyní je advokátkou. Dlouhodobě spolupracuje s neziskovým sektorem (např. Liga lidských práv, Fórum 50 %, Otevřená společnost) a akademií (např. NKC-Gender a věda, Sociologický ústav AV ČR nebo genderová studia Fakulty humanitních studií UK), účastní se jednání poradních orgánů vlády a školí v oblasti lidských práv a rovného zacházení.